ഗരുഡപുരാണമ്/ബ്രഹ്മകാണ്ഡഃ (മോക്ഷകാണ്ഡഃ)/അധ്യായഃ 4

ശ്രീഗരുഡമഹാപുരാണമ് 4
ശ്രീകൃഷ്ണ ഉവാച .
യഥാ സസർജ ഭഗവാംസ്ത്രീൻ ഗുണാൻപ്രകൃതേസ്തദാ .
ലക്ഷ്മീസ്ത്രിരൂപാ സംഭൂതാ ശ്രീർഭൂർദുർഗേതി സംജ്ഞിതാ .. 3,4.1 ..

സത്ത്വാഭിമാനിനീ ശ്രീസ്തു ഭൂർദേവീ രജമാനിനീ .
തമോഭിമാനിനീ ദുർഗാ ഹ്യേവമാഹുർമനീഷിണഃ .. 3,4.2 ..

അന്തരം ന വിജാനീയാദ്രൂപാണാം ച പരസ്പരമ് .
ഗുണാനാം ചൈവ സംബന്ധാദ്ദുർഗാദീനാം ഖഗേശ്വര .. 3,4.3 ..

അന്തരം യേ വിജാനന്തി തേ യാന്ത്യന്ധന്തമഃ പരമ് .
പുരുഷസ്തു ത്രിരൂപോഭൂദ്വിഷ്ണുർബ്രഹ്മാ ഭവേതിസഃ .. 3,4.4 ..

സത്ത്വേന ലോകാന്വർധയിതും വിഷ്ണുഃ സാക്ഷാദ്ധരിഃ സ്വയമ് .
സൃഷ്ടിം കർതും ച രജസാ ബ്രഹ്മണി പ്രാവിശദ്ധരിഃ .. 3,4.5 ..

ആദ്യോ ബ്രഹ്മാ സ വിജ്ഞേയോ ന തു സാക്ഷാദ്ധരിഃ സ്വയമ് .
തമസാപി സമാൻഹന്തും രുദ്രേ ച പ്രാവിശദ്ധരിഃ .. 3,4.6 ..

രുദ്രേ സ്ഥിതോ രുദ്രസംജ്ഞോ ന രുദ്രസ്തു ഹരിഃ സ്വയമ് .
വിഷ്ണുരേവ ഹരിഃ സാക്ഷാത്താവുഭൗന ഹരീ സ്മൃതൗ .. 3,4.7 ..

ആവിഷ്ടരൂപൗ വിജ്ഞേയൗ ബ്രഹ്മരുദ്രാഭിധായകൗ .
ഏവം ജ്ഞാത്വാ മോക്ഷമേതി നാന്യഥാ തു കഥഞ്ചന .. 3,4.8 ..

വിഷ്ണുബ്രഹ്മാദിരൂപാണാമൈക്യം ജാനന്തി യേ ദ്വിജാഃ .
തേ യാന്തി നരകം ഘോരം പുനരാവൃത്തിവർജിതമ് .. 3,4.9 ..

ഗുണത്രയം പ്രവിഷ്ടസ്തു പുരുഷോ ഹരിരവ്യയഃ .

കാര്യോന്മുഖം യഥാ ഭൂയാത്ക്ഷോഭയാമാസ വൈ തഥാ .. 3,4.10 ..

ജാതക്ഷോഭാദ്ഭഗവതോ മഹാനാസീദ്ഗുണത്രയാത് .
ഗുണത്രയേ വിദ്യമാനാദ്ഭാഗാദേവ ന സംശയഃ .. 3,4.11 ..

മഹതോ ബ്രഹ്മവായൂ ച ജജ്ഞാതേ ഖാഭിമാനിനൗ .
തസ്യ സംവത്സരാത്പശ്ചാദ്യമലൗ സംബഭൂവതുഃ .. 3,4.12 ..

രജഃ പ്രധാനം യത്തത്വം മഹത്തത്ത്വമിതീരിതമ് .
സർഗം ത്വിമം വിജാനീയാദ്ഗുണവൈഷമ്യനാമകമ് .. 3,4.13 ..

ഗരുഡ ഉവാച .
മഹത്തത്ത്വസ്വരൂപസ്യ ജ്ഞാനാർഥം ദേവകീസുത .
ത്വയോക്താ ഗുണവൈഷമ്യനാമികാ സൃഷ്ടിരുത്തമാ .. 3,4.14 ..

ഗുണവൈഷമ്യശബ്ദാർഥം മമ ബ്രൂഹി മഹാപ്രഭോ .
ശ്രീകൃഷ്ണ ഉവാച .
ഗുണവൈഷമ്യശബ്ദാർഥജ്ഞാപനായ ഖഗേശ്വര .. 3,4.15 ..

അപിക്ഷിതം ച തത്രാദൗ ഗുണസാമ്യം ന സംശയഃ .
സമ്യഗ്ജ്ഞാപയിതും തത്ര ഖാദൗ താവത്സ്വഗേശ്വര .. 3,4.16 ..

രാശിഭൂതം ഗുണാനാം തു ദർശയിഷ്യേ സ്ഥിതിം ച വൈ .
രാശീഭൂതസ്യ തസമഃ സകാശാദ്വിനതാസുത .. 3,4.17 ..

രാശീഭൂതം രജോ ജ്ഞേയന്ദ്വിഗുണം തത്തു നാന്യഥാ .
രാശീഭൂതസ്യ രജസഃ സകാശാദ്വിനതാസുത .. 3,4.18 ..

രാശീഭൂതം തഥാ സത്ത്വം ദ്വിഗുണം സമുദാഹൃതമ് .
മൂലപ്രകൃതിജാ ഹ്യേതേ ന മൂലാ പ്രകൃതിഃ സ്മൃതാ .. 3,4.19 ..

യതഃ പ്രകൃതിരൂപാണാം പരിച്ഛേദോ ന വിദ്യതേ .
അതഃ പ്രകൃതിജാ ജ്ഞേയാ ന മൂലാസ്തേ ഖഗേശ്വര .. 3,4.20 ..

ഏവം തവ ഗുണാനാഞ്ച പരിമാണം ഖഗേശ്വര .
ഉക്തം സ്വരൂപം തേഷാം തു തവ സമ്യക്ഖഗേശ്വര .. 3,4.21 ..

തത്ര രാശിത്രയേ സത്ത്വം കേവലം സമുദാഹൃതമ് .
രജസ്തമോഭ്യാം ഗരുഡ ഹ്യവിമിശ്രം ഹ്യതസ്തു തത് .. 3,4.22 ..

കേവലം സത്ത്വമിത്യുക്തം ന തു ശ്രേഷ്ഠത്വതഃ പ്രഭോ .
സൃഷ്ടികാലേ കേവലം സ്യാത്പ്രലയേ മിശ്രിതം ഭവേത് .. 3,4.23 ..

സർവദാപ്യവിമിശ്രം ച സത്ത്വരാശിം ഖഗേശ്വര .
സർവദാപി വിമിശ്രം ച സത്ത്വരാശിം ദ്വിജോത്തമ .. 3,4.24 ..

യേ വിജാനന്തി തേ സർവേ വിശന്തി ഹ്യധരം തമഃ .
രജസ്തമോഗുണൗ വീന്ദ്ര ഇതരാഭ്യാം വിമിശ്രിതൗ .. 3,4.25 ..

സൃഷ്ടൗ പ്രലയകാലേപി മിശ്രാവേവ ഖഗേശ്വര .
രാശിഭൂതേപി രജസി രജോഭാഗാച്ഛതാധികമ് .. 3,4.26 ..

സത്ത്വം ച മിശ്രിതം ജ്ഞേയം നാന്യഥാ പക്ഷിസത്തമ .
രജസഃ ശതഭാഗാനാം മധ്യേ തു വിനതാസുത .. 3,4.27 ..

യ ഏകോ ഭാഗ ഉദ്ദിഷ്ടസ്താവത്പരിമിതം തമഃ .
രാശിഭൂതേപി രജസി മിശ്രിതം പരികീർതിതമ് .. 3,4.28 ..

രജോരാശിസ്ഥിതിസ്ത്വേവം താത വ്യാപ്തം തമോഗുണൈഃ .
രാശിഭൂതേപി തമസി സത്ത്വം ച വിനതാസുത .. 3,4.29 ..

തമഃ സകാശാദ്ഗരുഡ ദശഭാഗാധികേന ച .
മിശ്രിതം ഭവതീത്യേവം ജ്ഞാതവ്യം നാത്ര സംശയഃ .. 3,4.30 ..

തമസോ ദശഭാഗാനാം മധ്യേ തു വിനതാസുത .
യ ഏകോ ഭാഗ ഉദ്ദിഷ്ടസ്താവത്പരിമിതം രജഃ .. 3,4.31 ..

രാശിഭൂതേപി തമസി മിശ്രിതം ഭവതി ധ്രുവമ് .
തമോരാശിസ്ഥിതിസ്ത്വേവം ജ്ഞാതവ്യാ പക്ഷിസത്തമ .. 3,4.32 ..

ഗരുഡ ഉവാച .
രശിഭൂതേപി രജസി രാശിഭൂതേ തമസ്യപി .
സത്ത്വാംശാ ഹ്യധികാഃ സംതീത്യേവമുക്തം മയാനഘ .. 3,4.33 ..

തത്ര മേ സംശയോ ഹ്യസ്തി ശൃണു ത്വം സാത്ത്വതാം പതേ .
യദ്രാശ്യാം യദ്രാ ശിഭാഗാ ഹ്യധികാഃ സംതി യാവതാ .. 3,4.34 ..

താവതാ വ്യവഹാരഃ സ്യാത്ക്ഷീരനീരമിവ പ്രഭോ .
ശ്രുത്വാ സ ഗരുഡേനോക്തം ഭഗവാൻപുരുഷോത്തമഃ .. 3,4.35 ..

ഉവാച പര മപ്രീത്യാ സംസ്തുവൻ ഗരുഡം ഹരിഃ .
ശ്രീകൃഷ്ണ ഉവാച .
രജോരാശ്യാ തമോരാശ്യാ സത്ത്വരാശ്യധികാ സദാ .. 3,4.36 ..

മിശ്രിതം ചാപി പക്ഷീന്ദ്ര ന സത്തവമിതി കീർത്യതേ .
രജോരാശിസ്തമോരാശിരിത്യേവം വിബുധാ വിദുഃ .. 3,4.37 ..

വിഷം തു ചരുദുഗ്ധസ്ഥം വിഷമിത്യുച്യതേ യഥാ .
ഏവം മയോക്താ ഗരുഡ ഗുണാനാം നിജസംസ്ഥിതിഃ .. 3,4.38 ..

സാമ്യാവസ്ഥാം ഗുണാനാം ച ശൃണ്വിദാനീം ഖഗേശ്വര .
രാശീകൃതാച്ച രജസഃ ജന്യം യച്ച കഗേശ്വര .. 3,4.39 ..

മഹത്തത്ത്വേ പ്രവിഷ്ടം ച യദ്രജഃ പരികീർതിതമ് .
പ്രലയേ സമനുപ്രാപ്തേ മഹത്തത്ത്വേ സ്ഥിതം രജഃ .. 3,4.40 ..

ദ്വാദശാംശേന തു ഹ്യദ്ധാ വിഭക്തം ഭവതിം പ്രഭോ .
രാശീഭൂതേ ഹി സത്ത്വേ തു ദശഭാഗേന മിശ്രിതമ് .. 3,4.41 ..

സമ്യക്ഭവതി പക്ഷീന്ദ്ര തഥൈകാംശേന ചാണ്ഡജ .
തമോരാശ്യാ മിശ്രിതം ച ഭവത്യേവ ന സംശയഃ .. 3,4.42 ..

അന്യേനൈകേന ഭാഗേന രജോരാശ്യാ ഖഗേശ്വര .
മിശ്രിതം ഭവതീത്യേവം ജ്ഞാതവ്യം നാന്യഥാ ക്വചിത് .. 3,4.43 ..

ഗുണത്രയേപി ഭഗവാന്മഹത്തത്ത്വസ്യ ചാണ്ഡജ .
ഏവം ലയസ്തു ജ്ഞാതവ്യോ ഹൃദി തത്ത്വാർഥവോദിഭിഃ .. 3,4.44 ..

ഏവം ഗുണത്രയാണാം ച മിശ്രിതത്ത്വാത്ഖഗേശ്വര .
ഗുണസാമ്യമിതി പ്രാഹുരേവം ജാനീഹി വൈ ഖഗ .. 3,4.45 ..

അന്യഥാ യേ വിജാനന്തി തേ യാന്തി ഹ്യധരം തമഃ .
ഗരുഡ ഉവാച .
രാശീകൃതഗുണാനാം ച ത്രയാണാം പരമേശ്വര .. 3,4.46 ..

വിശാലാനാം പരം ബ്രഹ്മൻപ്രലയേ ഗുണസാമ്യതാ .
കഥം ബ്രൂഹി മഹാഭാഗ ഏതത്തത്ത്വം സമാസതഃ .. 3,4.47 ..

ശ്രീകൃഷ്ണ ഉവാച .
രാശീഭൂതഗുണാനാം തു ത്രയണാമപി സത്തമ .
തദാ വിമിശ്രിതത്വേന ഹ്യവസ്ഥാനം വിദുർബുധാഃ .. 3,4.48 ..

ഇദാനീം ഗുണവൈഷമ്യം ശൃണു സമ്യങ്മമ പ്രിയ .
സൃഷ്ടികാലേ തു സംപ്രാപ്തേ യത്പൂർവം പ്രലയേ ഖഗ .. 3,4.49 ..

ദശഭാഗൈശ്ച സത്ത്വേ തു മിശ്രിതം യദ്ര ജസ്തഥാ .
തമസ്യപ്യേകഭാഗേന പ്രവിഷ്ടം യത്തു തദ്രജഃ .. 3,4.50 ..

രജസ്യപ്യേകഭാഗേന പ്രവിഷ്ടം യച്ച തദ്രജഃ .
ഏവം ദ്വാദശഭാഗൈശ്ച പ്രവിഷ്ടം സർവശോ രജഃ .. 3,4.51 ..

സത്ത്വസ്തൈർദശഭാഗൈശ്ച തഥൈകേന രജോംശിനാ .
ഏവമേകാദശൈർഭാഗൈസ്തമസ്ഥാംശേന വൈ വ്ദിജ .. 3,4.52 ..

മിശ്രിതം ഭവതി ഹ്യദ്ധാ മഹത്തത്ത്വം തദാ സ്മൃതമ് .

ഏതദന്യോ വിശേഷശ്ച മന്തധ്യോ വിനതാസുത .. 3,4.53 ..

ഏകാംശസ്താമസോ ജ്ഞേയോ മഹത്തത്ത്വേ ന സംശയഃ .
ഏവം ത്രയോദശൈർഭാഗൈർമിശ്രിതം തച്ച സത്തമ .. 3,4.54 ..

ഏവമേതദ്വിജാനീയാന്നാന്യഥാ തു കഥഞ്ചന .
ഗരുഡ ഉവാച .
ചതുർമുഖാച്ഛ്രുതം പൂർവം ഭഗവൻസാത്ത്വതാം പതേ .. 3,4.55 ..

ചതുർഭാഗാത്സമുത്പന്നം മഹത്തത്ത്വമിതി പ്രഭോ .
തത്രൈകാംശസ്തമഃ പ്രോക്തഃ ത്രിഭാഗോ രജ ഏവ ച .. 3,4.56 ..

തദാഹുർബ്രഹ്മണോ രൂപം ഗുണവൈഷമ്യനാമകമ് .
ചതുർഭാഗാത്മകം പ്രോക്തം മഹത്തത്ത്വം ശ്രുതം മയാ .. 3,4.57 ..

ത്രയോദശാംശൈഃ സംഭൂതമിതി പ്രോക്തം ത്വയാനഘ .
തദേതത്സംശയം ഛിന്ധി കൃപാലോ ഭക്തവത്സല .. 3,4.58 ..

ശ്രീകൃഷ്ണ ഉവാച .
ബ്രഹ്മോക്തമ്യ മയോക്തസ്യ വിവാദോ നാസ്തി സർവഥാ .
മൂലസത്ത്വേ മിശ്രിതം ച ദശഭാഗേന യദ്രജഃ .. 3,4.59 ..

തത്സർവം ച മിലിത്വൈവ ത്വേകോ ഭാഗസ്തു കീർതിതഃ .
മൂലേ രജസി യച്ചോക്തോ രജോഭാഗഃ ഖഗേശ്വര .. 3,4.60 ..

ഭാഗേ ദ്വിതീയേ വിജ്ഞേയസ്തദ്രജോ നാത്ര സംശയഃ .
മൂലേ തമസി യച്ചോക്തോ രജോഭാഗസ്തഥൈവ ച .. 3,4.61 ..

തൃതീയഭാഗോ വിജ്ഞേയോ നാത്ര കാര്യാ വിചാരണാ .
തഥാ മൂലേ ച തമസി ഹ്യേകോ ഭാഗസ്തമഃ സ്മൃതഃ .. 3,4.62 ..

ഏവം ത്രിഭാഗോ രജസഃ ഏകാംശസ്തമസഃ സ്മൃതഃ .
തദാഹുർബ്രഹ്മണോ ദേഹം ഗുണവൈഷമ്യനാമകമ് .. 3,4.63 ..

ഗരുഡ ഉവാച .
മഹത്തത്ത്വസ്യ ചത്വാരോ ഭാഗാസ്തേഷു രജസ്ത്രയഃ .
തമസസ്ത്വേക ഏവേതി ത്വയോക്തം ഗരുഡധ്വജ .. 3,4.64 ..

രജോഭാഗാത്മകോ ദേഹോഃ ബ്രഹ്മണഃ പരമേഷ്ഠിനഃ .
ഇതി പ്രതീയതേ ബ്രഹ്മന്വചനാത്തവ മാധവ .. 3,4.65 ..

ശുദ്ധസത്ത്വാത്മകോ ദേഹോ ബ്രഹ്മണഃ പരമേഷ്ഠിനഃ .
ഏവം ഹി ശ്രൂയതേ കൃഷ്ണ സംശയോ മേത്ര ബാധതേ .. 3,4.66 ..

തമേവം സംശയം ഛിന്ധി യദ്ധി തച്ഛ്രോതുമർഹതി .

ശ്രീകൃഷ്ണ ഉവാച .
ത്രിഭാഗഭൂതേ രജസി തഥാ ദ്വാദശധാപി ച .. 3,4.67 ..

രജസോപേക്ഷയാ സത്ത്വം ദശാംശാധികമേവ ച .
പ്രവിഷ്ടമസ്തീതി ഖഗ ജ്ഞാതവ്യം തച്ഛൃണു ദ്വിജ .. 3,4.68 ..

തമസോപേക്ഷയാ സത്ത്വം ദശാംശാധികമേവ വൈ .
പ്രവിഷ്ടമസ്തീതി ഖഗ വക്തവ്യം നാത്ര സംശയഃ .. 3,4.69 ..

തമസോപേക്ഷയാ തത്ര തമ ഏകാദശം സ്മൃതമ് .
ഏകാംശസ്തു രജോ ജ്ഞേയമേവമാഹുർമനീഷിണഃ .
ഏവം ച മിലിതാൻഭാഗാന്വക്ഷ്യേ ശൃണു മഹാമതേ .. 3,4.70 ..

മഹത്തത്ത്വസമുത്പത്താ ഉപാദാനം ഖഗേശ്വര .
ത്രയോദശാംശാ വിജ്ഞേയാ ദ്വാദശാംശം രജഃ സ്മൃതമ് .. 3,4.71 ..

ഏകാംശസ്തമസോ ജ്ഞേയസ്തത്ര ഭാഗാഞ്ഛൃണു ദ്വിജാ .
ആദൗ തു ദ്വാദശാംശേഷു ഭാഗാന്വക്ഷ്യാമി തച്ഛൃണു .. 3,4.72 ..

ഏകാംശസ്തമസോ ജ്ഞേയസ്തദ്ദശാം ശാധികം രജഃ .
തച്ഛതാംശാധികം സത്ത്വമേവമാഹുർമനീഷിണഃ .. 3,4.73 ..

ഏകാംശതമസി ഹ്യേവം വിഭാഗാഞ്ഛൃണു സത്തമ .
ഏകാംശസ്തു രജോ ജ്ഞേയസ്തമോ ഹ്യേകാ ദശാധികമ് .. 3,4.74 ..

തമോഭാഗാസ്തു വിജ്ഞേയാസ്തദ്ദശാംശാധികഃ സ്മൃതഃ .
സത്ത്വഭാഗ ഇതി ജ്ഞേയോ മഹത്തത്ത്വേ ഖഗേശ്വര .. 3,4.75 ..

സത്ത്വാംശോ ബഹുലോ യസ്മാച്ഛുദ്ധസത്ത്വം ചതുർമുഖഃ .
ഉത്പത്തിർമഹതശ്ചോക്താ ഏവം ച വിനതാസുത .. 3,4.76 ..

തജ്ജ്ഞാനാന്മോക്ഷമാപ്നോതി നാന്യഥാ തു കഥഞ്ചന .. 3,4.77 ..

ഇതി ശ്രീഗാരുഡേ മഹാപുരാണേ ഉത്തരഖണ്ഡേ കൃഷ്ണ ഗരുഡസംവാദേ തൃതീയാംശേ ബ്രഹ്മകാണ്ഡേ ഗുണവൈഷമ്യഭേദബ്രഹ്മദേഹസ്വരൂപഗുണസാമ്യനിരൂപണം നാമ ചതുർഥോഽധ്യായഃ
